

НАУКА – ПРАКТИЦІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

УДК: 614.2:0026:001.92

Л.І. ЗАКРУТЬКО¹, О.М. ДЗЮБА², А.Є. ГОРБАНЬ¹**СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПРОДУКТОМ ТА
ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСЯГНЕНЬ НАУКИ У ПРАКТИКУ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ЗА ОСТАННІ ТРИ РОКИ**

¹Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України, м. Київ
² ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ

Мета: моніторинг стану інформаційного забезпечення та впровадження досягнень науки у практику охорони здоров'я України

Матеріали і методи. Проаналізовано щорічні реєстри наукових форумів та звітні матеріали; реєстри галузевих нововведень та Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я за 2014 р.; методичні рекомендації, інформаційні листи, звіти установ щодо моніторингу впровадження наукової (науково-технічної) продукції протягом трьох років з моменту її створення.

Результати. Здійснена кількісна та якісна оцінка ефективності забезпечення та впровадження наукової продукції у сфері охорони здоров'я за три роки.

Висновки. Надані пропозиції щодо удосконалення та покращення забезпечення та впровадження в практику наукових розробок.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: засоби наукової комунікації, інновація, наукові медичні форуми, інформаційне забезпечення, моніторинг впровадження.

Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції [2].

Одним з основних принципів державної інноваційної політики є інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності [2].

За даними Державної служби статистики України [9], у 2014 р. кількість лікарів усіх спеціальностей, які беруть участь у наданні медичних послуг населенню, становила 186 тис. осіб, які виступають користувачами наукового продукту при наданні медичної допомоги споживачеві медичної послуги [9].

Упродовж 2014 р. наукові та науково-технічні роботи за медичним напрямом в Україні виконуються у 62 наукових та 20 освітніх установах МОЗ, НАМН, НАН та МОН України. Зокрема упродовж 2014 р. наукові розробки у сфері управління МОЗ України виконуються у 21 науковій та 18 освітніх установах. Усього в 2014 р. установами підпорядкування МОЗ України виконувалося 219 науково-дослідних робіт (НДР): 31 фундаментальна та 188

прикладних [8]. Фінансування вищезазначених НДР здійснювалося за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України.

Як фундаментальні, так і прикладні дослідження виконуються під керівництвом визнаних наукових лідерів, які очолюють наукові школи. Завдяки їх діяльності в установах відбувається використання та розвиток наукового потенціалу, розробки науковців впроваджуються у практичну охорону здоров'я, відбувається розвиток винахідницької діяльності, формується інноваційна модель розвитку медицини тощо. До проведення досліджень залучається значний кадровий потенціал – близько двох тисяч докторів та семи тисяч кандидатів наук.

У забезпеченні подальшого розвитку медичної науки та підвищенні результативності виконання наукової та науково-технічної роботи й ефективності впровадження, важливу роль відіграє наукова інформація. Розвиток науки відбувається в результаті отримання, поширення та використання наукової інформації. У процесі використання результатів фундаментальних та прикладних досліджень дослідники отримують нові знання, завдяки яким відбувається внесок у процес вивчення патогенетичних механізмів розвитку захворювань і розробка на цій основі сучасних медичних технологій. Результати відображаються в методичних

рекомедаціях, інформаційних листах, наукових повідомленнях щодо науково-технічної продукції та іншій друкованій літературі. Важливе значення у доведенні результатів наукових досліджень до широкого загалу спеціалістів медичної галузі мають наукові медичні форуми.

Мета дослідження: моніторинг стану інформаційного забезпечення та впровадження досягнень науки у практику охорони здоров'я України у ретроспективі за три роки (2012–2014 рр.).

Матеріали і методи. Експертами Українського центру наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України (далі – Центр) проаналізовано щорічні реєстри з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій за 2012–2014 рр. (далі – Реєстри наукових форумів); звітні матеріали наукових форумів; реєстри галузевих нововведень за 2012–2014 рр. та Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я, за 2014 р.; методичні рекомендації (далі – МР), узгоджені МОЗ України, та інформаційні листи МОЗ (далі – ІЛ), звіти установ щодо моніторингу впровадження наукової (науково-технічної) продукції протягом трьох років з моменту її створення.

Застосовано наступні методи дослідження: системного аналізу, статистичного та структурно-логічного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення. На сьогодні наукові медичні форуми є ефективним засобом наукової комунікації з підвищення рівня науково-інформаційної обізнаності медичних спеціалістів. На виконання наказу МОЗ та АМН України від 07.07.2006 № 450/42 (зі змінами, внесеними наказом МОЗ та АМН України від 22.11.2010 №1018/108) «Про затвердження Інструкції про порядок підготовки та проведення з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій установами МОЗ та АМН України» (далі – Інструкція) Центр опрацьовує заявки, які надходять від організацій, відповідальних за проведення наукових медичних заходів, та формує щорічний Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій (далі – Реєстр), що є основним засобом регламентування та ко-

ординації проведення вищезазначених форумів у сфері охорони здоров'я України.

Для покращання та удосконалення планування проведення наукових медичних форумів проводиться робота щодо експертизи пропозицій з метою уникнення дублювання тематики й дотримання існуючих вимог до проведення цих заходів та подається проект Реєстру для узгодження в МОЗ та НАМН України.

За період 2012–2014 рр. було проведено 776 наукових медичних форумів: 27 з'їздів, 55 конгресів, 63 симпозіуми та 631 науково-практична конференція (НПК). Загальна кількість форумів впродовж останніх років майже не збільшується, але збільшується кількість наукових медичних форумів з міжнародною участю – наукових симпозіумів та НПК (табл. 1).

Проведені наукові медичні форуми відображають основні завдання, які стоять перед фахівцями медичного профілю:

- впровадження в загальну медичну практику наукових досягнень;
- впровадження у клінічну практику сучасних стандартів надання медичної допомоги при онкологічних захворюваннях, серцево-судинній патології, охорона здоров'я материнства та дитинства тощо;
- впровадження у практику терапевтів і лікарів швидкої медичної допомоги способів ранньої діагностики захворювань, сучасних принципів інтенсивної допомоги, а також сучасних методів лікування захворювань внутрішніх органів;
- зосередження зусиль науковців, пульмонологів, терапевтів на визначенні причин виникнення та розвитку синдрому легеневої гіпертензії та її ускладнень;
- необхідність впровадження реабілітаційних програм для хворих із захворюваннями внутрішніх органів;
- організація тренінгових центрів у системі післядипломної освіти лікарів та середнього медичного персоналу для впровадження у практику охорони здоров'я сучасних технологій, а також багаторівневої реабілітації.

Робота наукового форуму має створювати умови для конструктивної оцінки результатів наукових

Таблиця 1. Кількісна характеристика наукових медичних форумів, проведених в Україні у 2012-2014 рр., за видами заходів

Вид заходу	Проведено заходів			Усього
	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
З'їзд	8	9	10	27
Конгрес	22	19	14	55
Симпозіум	19	23	21	63
Науково-практична конференція	205	198	228	631
Усього	254	249	273	776

розробок та їх значення для практики охорони здоров'я, сприяти пришвидшенню впровадження інноваційних пропозицій, обґрунтуванню нових перспективних напрямів наукових пошуків та досліджень. Цим забезпечується в сучасних умовах один з основних зв'язків науковців з практичними лікарями.

Наукові медичні форуми проводилися за участі понад 213 тис. вітчизняних фахівців та спеціалістів країн близького та далекого зарубіжжя [12–16].

Наукові медичні форуми були присвячені обізнаності медичних працівників із науковими розроб-

ками за рядом лікарських спеціальностей (згідно з наказом МОЗ України від 23.02.2005 р. № 81).

З табл. 2 видно, що за рядом спеціальностей кількість заходів з року в рік майже не змінюється, проте слід зазначити, що за деякими лікарськими спеціальностями кількість заходів поступово зменшується (патологічна анатомія та судово-медична експертиза) або вони зовсім не проводилися у 2014 р. (загальна гігієна і мікробіологія та вірусологія).

Окрім науковців та практичних лікарів з України, участь у роботі цих форумів брали фахівці з країн

Таблиця 2. Кількісна характеристика обізнаності медичних працівників з науковими розробками за рядом лікарських спеціальностей у 2012–2014 рр.

№ з/п	Лікарська спеціальність	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Усього
1	Акушерство та гінекологія	6	10	12	28
2	Анестезіологія та інтенсивна терапія. Дитяча анестезіологія	3	5	5	13
3	Внутрішні хвороби	34	35	48	117
4	Дитяча хірургія	-	-	1	1
5	Загальна гігієна	3	5	-	8
6	Загальна практика – сімейна медицина	7	7	9	23
7	Епідеміологія	4	4	2	10
8	Інфекційні хвороби	5	6	6	17
9	Лабораторна діагностика	2	3	6	11
10	Клінічна онкологія	6	8	7	21
11	Медицина невідкладних станів	6	6	9	21
12	Медична психологія	-	1	2	3
13	Мікробіологія та вірусологія	1	1	-	3
14	Неврологія	10	11	7	28
15	Нейрохірургія	4	3	4	11
16	Ортопедія і травматологія	2	6	6	14
17	Отоларингологія. Дитяча отоларингологія	2	3	2	7
18	Офтальмологія	5	4	3	12
19	Патологічна анатомія	6	4	3	13
20	Психіатрія	3	6	9	18
21	Педіатрія. Неонатологія	8	9	10	27
22	Пульмонологія та фтизіатрія	4	1	5	10
23	Радіологія	6	3	4	13
24	Стоматологія	10	6	11	27
25	Судово-медична експертиза	-	3	1	4
26	Урологія	6	8	9	23
27	Хірургія	9	13	13	35
28	Загальна фармація. Клінічна фармація	8	6	9	23
29	Спортивна медицина	1	1	2	4
30	Дерматовенерологія	5	6	6	17
31	Інше	54	70	64	188
Усього*		220	254	275	749

*Примітка: загальна кількість форумів (табл. 1) та загальна кількість форумів при розподілі за лікарськими спеціальностями (табл. 2) відрізняються, оскільки частина проведених заходів мала суміжний характер.

СНД та далекого зарубіжжя, зокрема Росії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Грузії, Азербайджану, Литви, Німеччини, Франції, Польщі, Великобританії, США, Угорщини, Болгарії, Швеції, Іспанії, Італії, Канади, Чехії, Словаччини, що сприяло ознайомленню цільової аудиторії з результатами вітчизняних і закордонних медичних наукових розробок, обміну досвідом та свідчить про підвищення рівня зацікавленості з боку міжнародної професійної громадськості до вирішення спільних проблем.

Форуми були проведені в наступних містах України: Дніпропетровськ (у 2012 р. – 3, у 2013 р. – 6, у 2014 р. – 7 заходів), Донецьк (у 2012 р. – 9, у 2013 р. – 9), Житомир (у 2012 р. – 3, у 2013 р. – 2, у 2014 р. – 1), Запоріжжя (у 2012 р. – 5, у 2013 р. – 6, у 2014 р. – 6), Івано-Франківськ (у 2012 р. – 5, у 2013 р. – 8, у 2014 р. – 8), Київ (у 2012 р. – 88, у 2013 р. – 101, у 2014 р. – 110), Луганськ (у 2012 р. – 4, у 2013 р. – 3), Львів (у 2012 – 4, у 2013 – 14, у 2014 р. – 7), Одеса (у 2012 р. – 17, у 2013 р. – 15, у 2014 р. – 16), Полтава (у 2012 р. – 8, у 2013 р. – 4, у 2014 р. – 4), Севастополь (у 2012 р. – 2, у 2013 р. – 1), Тернопіль (у 2012 р. – 3, у 2013 р. – 3, у 2014 р. – 8), Харків (у 2012 р. – 31, у 2013 р. – 33, у 2014 р. – 41), Херсон (у 2012 р. – 1, у 2013 р. – 1, у 2014 р. – 1), Чернівці (у 2012 р. – 4, у 2013 р. – 6, у 2014 р. – 5).

Аналізуючи проведення наукових медичних форумів, слід зазначити, що організаторами виступали заклади різного підпорядкування: 97 (12,3%) від загальної кількості закладів належать до науково-дослідних установ МОЗ України та 335 (42,4%) – до вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів та закладів післядипломної медичної освіти МОЗ України (ВМНЗ); 229 (28,9%) проведено науковими установами НАМН. Медичними громадськими організаціями (асоціаціями, науково-медичними товариствами тощо) було проведено 130 (16,4%) форумів (табл. 3).

Проблема оцінки ефективності проведення наукових медичних форумів не проста для вирішення, адже найбільш об'єктивною є оцінка за результатом впровадження (матеріалізація) їх у

практику охорони здоров'я. Зрештою найважливішим елементом, який визначає ефективність форуму, є резолюція (рішення), яка повинна мати суттєве прикладне значення та містити найкращі пропозиції для впровадження у систему охорони здоров'я, визначатись конкретністю і практичною їх цінністю.

Проведений аналіз матеріалів наукових медичних форумів виявив, що частина організаторів ігнорує вимогу, викладену в Інструкції про порядок підготовки та проведення з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, у тому, що не надсилає до Центру звітних матеріалів програм, узагальнених даних про проведення заходу, виданих друкованих матеріалів (тез) та прийнятого рішення (резолюції) заходу.

Так, у 2012 р. було проведено 254 наукові медичні форуми, а звітні матеріали отримано лише за 163 з них, у 2013 р. – 249 та 141, у 2014 р. – 273 та 125 відповідно. Тобто щорічно майже 38% звітних матеріалів організаторами не надсилаються, що в свою чергу, унеможливує повну та об'єктивну оцінку щодо ефективності проведення наукових медичних заходів.

При здійсненні аналізу звітних матеріалів наукових медичних форумів виявлено їх «найслабше місце» – це підсумковий документ (резолюція), що є основним показником якості проведення заходу. Основним недоліком є те, що переважна більшість прийнятих резолюцій (до 65%) має декларативний характер, переважана загальними формулюваннями, не містить конкретних пропозицій для впровадження; інколи дублюються рішення попередніх років або надаються нереальні пропозиції для виконання, відсутні строки виконання та відповідальні виконавці, а також не проводиться аналіз виконання рішень попереднього заходу. Деякі форуми проводяться організаторами взагалі без прийняття резолюції, фактично перетворюючи науковий форум у нараду чи консультацію, попри те, що головною метою наукового форуму є формування вагомих пропозицій для впровадження у практику охорони здоров'я.

Таблиця 3. Кількісна характеристика наукових медичних форумів, проведених у 2012–2014 рр., за відомчим підпорядкуванням

Організатор проведення заходів	Проведено заходів			Усього*
	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
Вищі медичні (фармацевтичний) навчальні заклади та заклади післядипломної медичної освіти МОЗ України	102	121	112	335
Науково-дослідні установи МОЗ України	33	32	32	97
Установи НАМН	73	77	79	229
Інші організації	51	29	50	130

*Примітка: загальна кількість форумів (табл. 1) та загальна кількість форумів при розподілі за відомчим підпорядкуванням (табл. 3) відрізняються, оскільки у проведенні частини заходів брали участь дві установи-організатори.

Загалом аналіз отриманих звітних матеріалів медичних форумів показав, що питання, які висвітлювалися учасниками форумів, відображали актуальні проблеми та пріоритетні напрями розвитку медичної науки та практичної охорони здоров'я. Зокрема розглядалися питання шляхів реформування медичної сфери, обґрунтування стратегії подальшого розвитку, реалізації інноваційних розробок у медицині, удосконалення медичної освіти тощо. Були прийняті рішення, що містили пропозиції з розробки нових та удосконалення існуючих стандартів, настанов, клінічних протоколів лікування (діагностики, профілактики) та підготовки методичних рекомендацій (МР), інформаційних листів (ІЛ), інструкцій, посібників тощо. Щорічно видавалися матеріали наукових медичних форумів (понад 250 найменувань), які дають можливість ознайомитися та довести до широкого кола спеціалістів інноваційні розробки та результати досліджень з різних напрямів медицини.

Аналіз інноваційної активності у сфері управління охороною здоров'я за останні три роки показав, що активність установ у розробці засобів наукової комунікації майже незмінна. Так, у 2014 р. майже вдвічі порівняно з 2012 р. збільшилась кількість заявок на включення до Переліку за рахунок випуску спільних науково-технічних розробок з НАМН (табл. 4).

У рамках проведених наукових досліджень було розроблено за звітний період 2225 наукових розробок з метою подальшого їх впровадження у

практику охорони здоров'я України. Наукові розробки проводилися за рядом основних напрямів, що були представлені, як результат наукової діяльності, у 598 методичних рекомендаціях та в 1231 інформаційному листі.

В отриманні наукової продукції брали участь установи різного підпорядкування: ВМНЗ та закладами післядипломної медичної освіти МОЗ України за звітний період було розроблено 2574 (63,4%) засоби наукової комунікації, науково-дослідними установами МОЗ України – 845 (20,8%), науковими установами НАМН – 643 (15,8 %) (табл. 5).

Одним з важливих засобів наукової комунікації є Реєстр галузевих нововведень, який щорічно формується за результатами науково-дослідних робіт, що виконувалися в установах МОЗ України. Пропозиції Реєстру можуть бути використані у практичній діяльності охорони здоров'я. З 01 січня 2014 року спільним наказом МОЗ України та НАМН від 13.11.2013 р. № 969/97 «Про удосконалення впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я» затверджено Перелік (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я (далі – Перелік).

Усі нововведення/заявки на включення до Переліку розроблені за результатами закінчених науково-дослідних робіт та узагальнення клінічного досвіду фахівців [4–6;8;10;11]. Наукові розробки відповідали тематиці наукових досліджень установ і

Таблиця 4. Інноваційна активність за останні три роки

Рік	Нововведення/Заявки на включення до Переліку	МР	ІЛ	Усього
2012	640	180	467	1287
2013	583	204	338	1125
2014	1002	214	426	1642
Усього	2225	598	1231	4054

Таблиця 5. Кількісна характеристика засобів наукової комунікації, розроблених у 2012-2014 рр., за відомчим підпорядкуванням

Установа-розробник	Засоби наукової комунікації									Усього
	нововведення/заявки на включення до Переліку			МР			ІЛ			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
Вищі медичні (фармацевтичний) навчальні заклади та заклади післядипломної медичної освіти МОЗ України	435	402	544	100	132	138	304	207	312	2574
Науково-дослідні установи МОЗ України	177	169	215	24	33	25	82	68	52	845
Установи НАМН	15	12	243	55	52	60	81	63	62	643

*Примітка: загальна кількість (табл. 4) та загальна кількість засобів наукової комунікації при розподілі за відомчим підпорядкуванням (табл. 5) відрізняються, оскільки у розробці брали участь декілька установ-розробників.

були присвячені, зокрема, вирішенню проблем ранньої діагностики СНІДу; злоскісних новоутворень; туберкульозу; боротьбі з гіпертонічною хворобою та профілактиці кардіологічних захворювань; комплексним заходам щодо впровадження сімейної медицини, проблемі невиношування вагітності, запобігання ускладненням при пологах; нормуванню екзогенних хімічних речовин у ґрунті, вивченню впливу важких металів, отрутохімікатів тощо на здоров'я людини; діагностиці, лікуванню та профілактиці захворювань шлунково-кишкового тракту та органів гепатобіліарної системи; питанням патогенезу, діагностики та лікування захворювань пародонта, слизової оболонки ротової порожнини, профілактиці стоматологічних захворювань; окремим медичним проблемам інфекційних захворювань, фтизіатрії, урології, захворювань органів зору, шкіри, нервових хвороб; методам і засобам профілактики та лікування основних захворювань серцево-судинної та цереброваскулярної систем; профілактиці і лікуванню основних захворювань матері, немовляти і дитини; репродуктивній медицині; невідкладній та екстреній медичній допомозі; хірургічним методам лікування захворювань внутрішніх органів та опорно-рухової системи, профілактиці та лікуванню гострих кишкових інфекцій тощо.

Засобами наукової комунікації є МР, які мають містити повний опис інноваційної (чи удосконаленої) медичної технології, що пропонується для впровадження, з представленням доказової частини, та ІЛ, які мають містити алгоритм застосування інноваційної (чи удосконаленої) медичної технології з посиланням на джерело доказовості. Так, у 2012 р. було розроблено 640 нововведень, 180 МР та 467 ІЛ, у 2013 р. – 583 нововведення, 204 МР та 338 ІЛ, у 2014 р. – 1002 заявки, 214 МР та 426 ІЛ.

Аналіз кількості МР, погоджених в МОЗ України, надрукованих і розісланих, виявив, що щорічно майже 42,9% установами-розробниками ігноруються вимоги, викладені в Порядку підготовки засобів наукової комунікації, – до Центру не надсилаються надруковані МР згідно з реєстром розсилки, що унеможливило б доведення інноваційної продукції до користувача.

Розподіл засобів наукової комунікації за лікарськими спеціальностями проводився відповідно до рецензій головних позаштатних спеціалістів МОЗ України або витягів проблемних комісій МОЗ та НАМН України. Зауважимо, що більшість засобів наукової комунікації носять суміжний або міждисциплінарний характер.

Як видно з табл. 6, науковою продукцією охоплено усі лікарські спеціальності, але неоднаковою мірою. Перше рангове місце щодо найбільшого забезпечення науковою продукцією займають такі лікарські спеціальності, як хірургія, хірургія серця і магістральних судин (521) та загальна фармація, клінічна фармація, організація і управління фармацією (305). Друге рангове місце займають лікарські спеціальності: педіатрія, неонатологія (252), стоматологія (218), акушерство та гінекологія (201). Третє рангове місце займають лікарські спеціальності: загальна гігієна, гігієна дітей та підлітків, гігієна праці, професійна патологія, гігієна харчування, комунальна гігієна (194), внутрішні хвороби (184), онкологія (168), психіатрія (145), неврологія (105).

З метою вивчення ефективності впровадження наукових розробок були проаналізовані звітні матеріали щодо впровадження наукової (науково-технічної) продукції, отриманої за результатами науково-дослідних робіт вибіркового п'яти освітніх установ. Виявлено, що запропоновані розробки були впроваджені у 83,5% випадків у лікувальну роботу установ практичної охорони здоров'я та у 16,5% – у науково-педагогічний процес кафедр. Відповідно до рівня надання медичної допомоги розробки були впроваджені на первинному рівні – 10,2%, вторинному – 40,9%, третинному – 33,5%, екстрена медична допомога – 15,4%. При розподілі за рядом лікувальних спеціальностей серед найбільш інформційно забезпечених науковою продукцією було виявлено, що наукові розробки впроваджуються нерівномірно, не покривають усі рівні надання медичних послуг. Так, на первинному рівні надання медичної допомоги не було впроваджено жодної розробки, перевага надавалася вторинному та третинному рівням (рис.). Це свід-

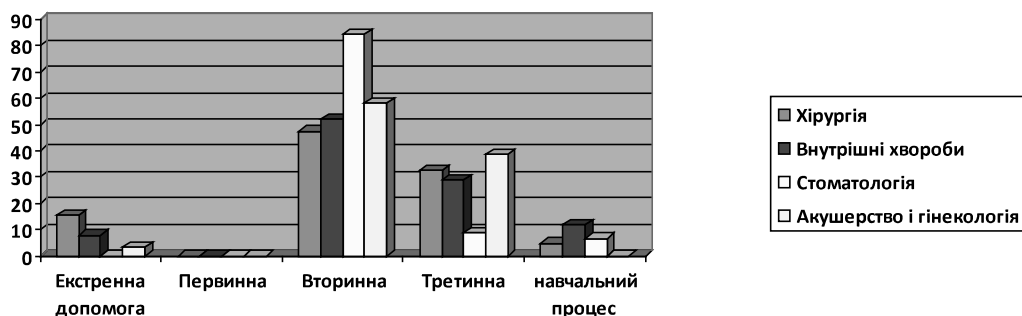

Рис. Впровадження наукових розробок у галузі охорони здоров'я у практичну діяльність

Таблиця 6. Засоби наукової комунікації, розроблені у 2012-2014 рр. для впровадження в практику охорони здоров'я України за рядом лікарських спеціальностей

№ з/п	Лікарська спеціальність	2012 р.			2013 р.			2014 р.			Усьо-го
		ГЛ*	МР	ІЛ	ГЛ	МР	ІЛ	ГЛ	МР	ІЛ	
1	Акушерство та гінекологія	36	11	34	16	3	17	37	6	41	201
2	Анестезіологія та інтенсивна терапія. Дитяча анестезіологія.	7	1	12	5	4	2	12	2	-	45
3	Внутрішні хвороби	38	5	10	40	5	10	61	10	5	184
4	Дитяча хірургія	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
5	Загальна гігієна. Гігієна дітей та підлітків. Гігієна праці. Професійна патологія. Гігієна харчування. Комунальна гігієна	-	1	43	19	1	37	61	-	32	194
6	Загальна практика – сімейна медицина	-	5	-	-	2	-	17	3	4	31
7	Епідеміологія	-	1	4	-	-	8	3	-	6	22
8	Інфекційні хвороби	14	4	13	12	2	12	17	3	12	85
9	Лабораторна діагностика	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
10	Онкологія	22	8	3	22	7	17	62	12	15	168
11	Медицина невідкладних станів	-	1	1	-	5	2	-	6	1	16
12	Медична психологія	-	-	-	-	3	-	-	-	2	5
13	Мікробіологія та вірусологія	-	-	3	4	2	3	10	2	3	27
14	Неврологія	7	7	8	16	3	6	44	3	11	105
15	Нейрохірургія	2	-	-	3	-	-	13	2	-	20
16	Ортопедія і травматологія	14	3	5	13	1	2	36	1	6	81
17	Отоларингологія	6	2	-	7	3	2	7	1	3	31
18	Офтальмологія	7	6	5	8	7	-	14	4	-	51
19	Патологічна анатомія	12	1	5	5	1	2	1	4	2	33
20	Психіатрія	23	5	13	25	11	10	38	7	13	145
21	Педіатрія. Неонатологія	46	18	59	22	14	20	36	11	26	252
22	Пульмонологія та фтизіатрія	11	-	4	10	1	6	21	4	4	61
23	Радіологія	5	16	6	-	8	8	5	5	9	62
24	Стоматологія	53	4	1	64	7	34	31	11	44	218
25	Судово-медична експертиза	8	-	3	6	3	-	11	1	3	35
26	Урологія	1	1	2	4	1	1	8	-	8	26
27	Хірургія. Хірургія серця і магістральних судин	65	9	20	74	2	12	121	5	15	521
28	Загальна фармація. Клінічна фармація. Організація і управління фармацією	26	11	62	14	27	43	42	25	55	305
29	Лікувальна фізкультура і спортивна медицина	2	-	1	2	-	1	1	-	4	11
30	Дерматовенерологія	9	2	5	9	5	2	12	3	5	52
31	Інше	226	57	144	183	76	81	280	82	97	1226
Усього		640	180	467	583	204	338	1002	214	426	4054

*Примітка: ГН – галузеве нововведення, МР – методична рекомендація, ІЛ – інформаційний лист.

чить про недостатню координацію впровадження наукової продукції. Науковці обирають установу, де буде впроваджена їхня розробка, керуючись власним бажанням та лояльністю керівництва клініки. Якщо на одній кафедрі є кілька розробок, то усі вони впроваджуються в одній і тій самій клініці.

Лише в 8,1% випадків мала місце статистично доведена медична, соціальна, економічна ефек-

тивність від впровадження наукової розробки, у 91,9% випадків розробки мали характер загальних рекомендацій («сприяє...», «дозволяє...», «по-кращення...», «поліпшення...», «підвищення...»), що не дозволяє оцінити ефективність від впровадження запропонованих розробок.

Особлива увага приділялася впровадженню в загальну медичну практику наукових досягнень, у клі-

нічну практику – сучасних стандартів надання медичної допомоги, у практику швидкої медичної допомоги – способів ранньої діагностики захворювань, сучасних принципів інтенсивної допомоги; ознайомленню широкого кола лікарів практичної охорони здоров'я різних спеціальностей з інноваційними медичними технологіями, перспективами вирішення медико-соціальних проблем сфери охорони здоров'я; підвищенню якості лікування захворювань тощо.

Висновки

Моніторинг забезпечення та впровадження наукової продукції за останні три роки свідчить, що з метою забезпечення ефективності впливу результатів наукових досліджень на якість надання медичної допомоги, поліпшення показників здоров'я

населення і діяльності лікувально-профілактичних закладів, необхідно:

- скоординувати спільну роботу із структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обласних та міських державних адміністрацій і науковими та освітніми установами щодо планування та впровадження наукових розробок, з метою планування та контролю якості наукової продукції та медичного обслуговування;
- створити усі передумови вчасного доведення інформації до користувача наукової продукції та зворотного зв'язку щодо ефективності використаної наукової продукції, з метою створення сучасних конкурентоспроможних умов праці та задоволення потреби.

Список літератури

1. *Внедрение* результатов научных исследований и разработок в практическое здравоохранение – основной критерий эффективности медицинской науки / Сачек М. М., Малахова И. В., Куницкий Д. Ф. [и др.] // *Вопросы организации и информатизации здравоохранения*. – 2011. – № 2. – С. 30–34.
2. *Горбань А. Є.* Якісна оцінка засобів наукової комунікації, запропонованих у 2013 році для впровадження у сферу охорони здоров'я України, за критеріями, що ґрунтуються на засадах доказової медицини, регламентованих спільним наказом МОЗ України та НАМН від 13.11.2013 № 969/97 / А. Є. Горбань, Л. І. Закрутько, С. М. Бородай, Г. В. Іринчин, Л. М. Новгородська // *Інформаційний лист*. – Київ, 2014. – № 4у. – 3 с.
3. *Заклади охорони здоров'я та захворюваність населення України у 2014 році* : статист. бюл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// ukrstat.org](http://ukrstat.org). – Назва з екрану.
4. *Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2014 році* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http:// ukrstat.org>.
5. *Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я*. – Вип. 1, т. 1. – Київ, 2015. – 226 с.
6. *Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я*. – Вип. 1, т. 2. – К., 2015. – 457 с.
7. *Питання підвищення ефективності інноваційної і винахідницької діяльності та розвитку трансферу медичних технологій в сфері охорони здоров'я України* / В. В. Лазоришинець О. П. Волосовець, О. М. Кочет [та ін.] // *Укр. мед. часоп.* – 2014. – № 4 (102). – С. 142–145.
8. *Про затвердження переліку наукових досліджень та розробок, які виконуватимуться у 2014 році* : наказ МОЗ України від 04.02.2014 р №98 [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.
9. *Про інноваційну діяльність* : Закон України [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
10. *Реєстр галузевих нововведень*. Випуск № 32-33. – Київ, 2010. – 276 с.
11. *Реєстр галузевих нововведень*. Випуск № 34-35. – Київ, 2011. – 279 с.
12. *Реєстр галузевих нововведень*. Випуск № 36-37. – Київ, 2012. – 236 с.
13. *Реєстр галузевих нововведень*. Випуск № 38-39. – Київ, 2013. – 213 с., 194с.
14. *Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які проводяться у 2010 році*. – Київ, 2009. – 85 с.
15. *Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які проводяться у 2011 році*. – Київ, 2010. – 88 с.
16. *Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які проводяться у 2012 році*. – Київ, 2011. – 95 с.
17. *Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які проводяться у 2013 році*. – Київ, 2012. – 109 с.
18. *Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які проводяться у 2014 році*. – Київ, 2013. – 126 с.

МОНИТОРИНГ СОСТОЯНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ И ВНЕДРЕНИЯ ДОСТИЖЕНИЙ НАУКИ В ПРАКТИКУ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ ЗА ПОСЛЕДНИЕ ТРИ ГОДА

Л. И. Закрутько¹, А.Н. Дзюба², А.Е. Горбань¹

¹ Украинский центр научной медицинской информации и патентно-лицензионной работы МЗ Украины, г. Киев

² ГУ «Украинский институт стратегических исследований МЗ Украины», г. Киев

Цель: мониторинг состояния информационного обеспечения и внедрения достижений науки в практику здравоохранения Украины

Материалы и методы. Проанализированы ежегодные реестры научных форумов и отчетные материалы; реестры отраслевых нововведений и Перечень научной (научно-технической) продукции, предназначенной для внедрения достижений медицинской науки в сферу здравоохранения за 2014 г.; методические рекомендации и информационные письма, отчеты учреждений по мониторингу внедрения научной (научно-технической) продукции в течение трех лет с момента ее создания.

Результаты. Осуществлена количественная и качественная оценка эффективности обеспечения и внедрения научной продукции в сфере здравоохранения за три года.

Выводы. Представлены предложения по совершенствованию и улучшению обеспечения и внедрения в практику научных разработок.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: средства научной коммуникации, инновация, научные медицинские форумы, информационное обеспечение, мониторинг внедрения.

MONITORING OF INFORMATION SECURITY AND INTRODUCTION OF SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS IN HEALTH CARE UKRAINE IN THE LAST THREE YEARS

L.I. Zakrutko¹, A.N. Dzyuba², A.E. Gorban¹

¹ Ukrainian center of scientific medical information and patent-licensed work

² PE "Ukrainian Institute of Strategic Researches MHC of Ukraine", Kyiv

Purpose of the study. Monitoring ensure and the implementation of scientific achievements in the practice of public health in Ukraine

Materials and methods. Analyzed the yearly register of scientific forums and report materials; Registers of industry innovations and List of (scientific and technical) products for the implementation of the achievements of medical science in the health sector for 2014, methodical recommendations and informative letters, reporting materials to monitor the implementation of the scientific (scientific and technical) products for three years since its inception.

Results. Carried out quantitative and qualitative evaluation of the effectiveness and ensure the implementation of the scientific production in the health sector in three years.

Conclusion. Presented proposals to improve and improve the provision and implementation in practice of scientific developments.

KEY WORDS: means of scientific communication, innovation, scientific medical forums, information support, monitoring of implementation.

Рукопис надійшов до редакції 12.06.2015 р.

Відомості про авторів:

Закрутько Леся Іллівна – к.мед.н., доц., заступник директора з наукової роботи Українського центру наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України; тел. служб.: +38 (044) 428-37-22.

Дзюба Олександр Миколайович – д.мед.н., проф., заступник директора з наукової роботи ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; тел. служб.: +38 (044) 576-41-49.

Горбань Андрій Євгенович – к.мед.н., директор Українського центру наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України; тел. : +38 (044) 428-37-22.